

2. Vnitřní předpisy a organizační výstavba sdružení Pionýr

2.1. Základní dokument

Úvod

Statut je dokument, který se úsporným stylem snaží popsat a vymezit naši organizaci. Bude-li kdokoli chtít znát a chápat Statut Pionýra, nezbyvá mu, než si jej pročíst. Jde totiž o dokument právní. Následující text se proto bude snažit pomoci čtenáři orientovat se v jednotlivých částech Statutu Pionýra (a Programu Pionýra) a poukázat na některé problémy v praxi. Nelze se proto při seznamování se statutem omezit na tento text. Je nezbytné vzít si k ruce oba dokumenty statut a program a popř. i soubor vnitřních směrnic sdružení Pionýr a vyhledávat v něm příslušná ustanovení. Dokumenty by měly být k dispozici na každé pionýrské skupině, nebo jsou dostupné na „vnitřních“ webových stránkách sdružení Pionýr (www.pionyr.cz/servis). Stejně tak je potřebné upozornit, že zde sice navazujeme na text „Pionýrské minimum“, ale některá ustanovení budeme nejenom připomínat, ale i opakovat.

STATUT PIONÝRA – ZÁKLADNÍ DOKUMENT

Základní dokument, který vymezuje stát, se jmenuje ústava. Podobně existuje základní dokument, na základě kterého vzniká Pionýr – Statut Pionýra¹. Obsahuje základní informace o Pionýru, aby bylo možné zacházet s Pionýrem jako s právníckou osobou.

Co všechno má tento dokument obsahovat, popisuje zákon o sdružování občanů (83/1990 Sb.). Zákon tento dokument nazývá stanovami. My naše stanovy nazýváme z historických důvodů Statut Pionýra². Ke vzniku občanského sdružení je potřeba, aby se občané na svém setkání rozhodli, že takové sdružení chtějí a shodli se na obsahu stanov (statutu). Následná registrace občanského sdružení Ministerstvem vnitra je pak krokem, který mimo jiné dává každému občanu možnost objektivně si ověřit, že taková organizace opravdu existuje. Ministerstvo vnitra³ při takové registraci ověřuje, zda stanovy – v našem případě Statut Pionýra (říkejme mu tak i pro příště) – nejsou v rozporu s právním řádem České republiky, například že nejsou namířeny proti rasové snášenlivosti a podobně⁴.

Vedle toho je Pionýr také zapsán v seznamu tzv. IČ, identifikačních čísel. Tento seznam je spravován Českým statistickým úřadem a IČ pro organizaci je asi totéž, co rodné číslo pro člověka. **IČ Pionýra je 00499161.**

Pionýr **Statut Pionýra** **a Program Pionýra**

schváleno V. výročním zasedáním Pionýra 13. 11. 2004

Pionýr (občanské sdružení) registrován Ministerstvem vnitra
pod č.j. VSP/1-1793/90R

¹ Připomínáme zde pasáže o ústavě v kapitole 5. Právní minimum.

² V roce 1990 totiž došlo k dohodě, že pro dokument federativní organizace budeme užívat pojem Stanovy Pionýra, a v republikách obdobné dokumenty nazveme statut – Statut Pionýra v ČR a Štatút Pioniera ve Slovenské republice. Po rozpadu federace nikdo na přejmenování statutu na stanovy nepomyslel, proto máme Statut Pionýra.

³ Pozor! Zde jde o Českou republiku, v roce 1990 to bylo české Ministerstvo vnitra a pouze potvrdilo tehdy platné federální dokumenty.

⁴ Tzv. registrací, kterou provedl příslušný odbor MV, byl potvrzen vznik občanského sdružení Pionýr. Při registraci jsme byli zapsáni do příslušného seznamu občanských sdružení – rejstříku, který je na ministerstvu veden, a bylo nám přiděleno číslo – **VSP/1-1793/90 R** (najdete ho na každé titulní straně potvrzeného Statutu Pionýra).

Statut Pionýra vymezuje, co Pionýr dělá a pro koho je určený. Obsahuje také řadu důležitých ustanovení nezbytných k tomu, aby mohly vznikat organizační jednotky – oddíly, kluby, pionýrské skupiny (což už jsou právní subjekty) a další. Jde o nezbytný dokument pro udržení pořádku v naší organizační struktuře a tím i důvěryhodnosti Pionýra směrem navenek. Kdo nemá pořádek uvnitř, těžko může budít důvěru veřejnosti.

Podobně jako ústava ani statut neobsahuje detaily, ale pouze základní vymezení. Podrobné úpravy, jsou-li nutné, jsou řešeny samostatnou směrnicí, která podrobněji popíše ustanovení ze statutu. Příkladem může být hospodaření, které je ve statutu ošetřeno jedním článkem, ale důkladně tento problém řeší Směrnice o hospodaření, stejně je tomu u registrace, revizní činnosti a podobně.

Přes právníckou strohost a snahu o maximální věcnost výrazů se může přihodit, že se dá dospět ke dvěma či dokonce ještě k více výkladům určitého jevu. Objasněním případných sporů o význam určitého ustanovení je pověřen jeden z orgánů Pionýra – Nejvyšší rozhodčí komise – a každý člen má právo se na ni obrátit.

DÍLČÍ USTANOVENÍ

Pomyslně můžeme Statut Pionýra rozdělit na dvě části. Podle jedné se řídí nejrůznější organizační postupy jako jsou volby, rozhodování, vznik či zánik. Druhá z nich popisuje to, co Pionýr dělá, jaké hodnoty vyznává. Jednotlivá konkrétní ustanovení vystihují dílčí záležitosti...

Vymezení a účel

Popis naší činnosti bezprostředně ve statutu není příliš obsáhlý. Přesto je velmi důležitý. Je určitým výtažkem – na jeho základě nás vnímá veřejnost. Vždyť právě obsah činnosti je to, co je vidět, proč se děti a jejich rodiče rozhodují, když uvažují o vstupu do sdružení (registrují se). Tyto články statutu jsou potom přesněji rozvedeny v Programu Pionýra. Zde už jen zdůrazníme konstatování z odst. 5., čl. II., Statutu Pionýra, kde se hovoří o uspokojování zájmů prostřednictvím aktivit Pionýra, což se přímo váže na základní princip Pionýra definovaný dále v Programu Pionýra: „Jako hlavní výchovný prostředek užíváme hru ve všech jejích podobách.“

Jak může být Statut Pionýra změněn

Velmi praktický problém – život se totiž nezastavuje, a je nutné na změny ve společnosti reagovat. Provést změnu ve statutu však přece jen nemůže každý a kdy si vzpomene. K provádění zásadních úprav má zmocnění jen Výroční zasedání Pionýra⁵. Pokud dojde v období mezi výročními zasedáními k úpravě v některém ze zákonů ČR, a to způsobí rozpor Statutu Pionýra s platným právním řádem, může příslušnou úpravu provést i Česká rada Pionýra. Nejvyšší orgán pak tuto změnu dodatečně potvrdí.

Zánik Pionýra

Třebaže si to nikdo nepřeje, zákon ukládá, že musí být vymezeno, jakým způsobem může sdružení zaniknout. Proto Statut Pionýra praví, že o zániku Pionýra může rozhodnout jen výroční zasedání Pionýra a to svojí třípětinovou většinou. Pokud se tak stane, musí také rozhodnout o majetkovém vypořádání.

Působnost a sídlo

Statut musí vymezit místo, kde organizace působí, jaký má dosah – Pionýr jako občanské sdružení působící na území naší republiky, vyvíjí činnost ve všech krajích. Jako celek je právníckou osobou. V tom se podobá fyzické osobě. Má tedy i svou adresu, „trvalé bydliště“ – tou se u právníckých osob rozumí sídlo. Pionýr sídlí na adrese Praha 1, Senovážné náměstí č. 977/24.

⁵ Což je nejvyšší orgán Pionýra, viz ještě dále, nebo ve statutu – čl. VI., E., odst. 1., písm. A).

Členství aneb jak se stát členem Pionýra

Jedním z charakteristických znaků Pionýra je demokratičnost, což už známe z Pionýrského minima. Členství tedy může vzniknout, ale také zaniknout na základě vůle člena. Členem se může stát jak dítě, tak dospělý občan, či dokonce celý kolektiv. Rozlišujeme proto několik typů členství: individuální, kolektivní a čestné.

K tomu, aby se člověk stal individuálním členem, musí svoji vůli jednoznačně vyjádřit. To se stane tím, že vyplní a podepíše přihlášku a uhradí členský příspěvek. Písemná přihláška, pravda, vypadá trochu formálně, ale když ji někdo přinese, je jistota, že to myslí opravdu vážně.

Je také nezbytné, aby u nezletilých osob vyjádřil svůj souhlas i jejich zákonný zástupce (nejčastěji rodič). Neber tuto věc na lehkou váhu. Chráníš tím sebe i dítě. Pro dítě by navíc mělo být samozřejmostí, že by o náplni jeho volného času měl být rodič informován.

Přihlášku však člen teprve vyjadřuje svoji vůli. O vzniku členství se rozhoduje. Kolektiv, který člena přijímá (zpravidla oddíl), může stanovit i další podmínky přijetí, které budou v souladu se statutem. Takovou podmínkou může být třeba i nováčkovská zkouška. Rozhodování o novém členu může mít například formu pamětní listiny, na kterou se ostatní členové oddílu podepíší.

Členem Pionýra není nikdo navěky. Každý člen má právo ze sdružení vystoupit. Členství zaniká také automaticky – doba registrace činí jeden rok. Pokud není po roce obnoveno, pak automaticky zaniká. Je však také možné, že členství určený orgán ukončí – to jsou však jen výjimečné případy a lze se proti nim odvolat.

Přesný popis vzniku členství a registrace obsahuje dokument – Směrnice pro registraci, evidenci a členské příspěvky.

PRÁVA A POVINNOSTI

Členství s sebou nese i konkrétní práva a povinnosti. Blíže k nim...

Práva

► vybrat si kolektiv, používat jednotící prvky Pionýra

Každé dítě se samo rozhoduje, kterého oddílu chce být členem. Rozhoduje se podle přátelství ke kamarádům, podle zájmového zaměření oddílu, podle bydliště, podle školy, podle volného času, podle sympatií k vedoucím apod.

Jednotící prvky, které se užívají, jsou: logo, maskot, pozdrav, součásti oděvu, značení a znak (viz blíže ještě dále v textu a v tabulce). A ty jako člen sdružení Pionýra máš právo a čest je užívat, třeba nosit kroj (tj. košili)...

► spolurozhodovat o činnosti a podílet se na řízení

Jde o to (společně) vytvořit opravdu zajímavou a přitažlivou náplň činnosti vedoucí i k potřebnému poznání⁶. Proto jsi přizván k jejímu tvoření. Všechny tvoje návrhy budou projednány a pokud budou rozumné a uskutečnitelné, určitě to přinese ohlas u kamarádů, vedoucích... Samozřejmě máš i právo nesouhlasit s návrhy, ale musíš mít věrohodné argumenty. Jen to, že se tobě daná činnost nelíbí, není důvod, aby se zrušila.

► volit své zástupce a být volen

Vstupem do Pionýra ti vzniká právo být zvolen do určité funkce, případně hlasovat (pro někoho). Bude záležet jen na tvých schopnostech, dovednostech a zájmu, budeš-li zvolen do určité funkce. Možnost účastnit se voleb je potom jedním z hlavních občanských práv.

⁶ Zde je na místě připomenout, že POZNÁNÍ je jeden ze sedmi Ideálů Pionýra.

► odvolat se k vyšším orgánům

Toto právo můžeš použít, nejsi-li spokojen s rozhodnutím, které o tobě učinilo vedení pionýrské skupiny nebo jiný pionýrský orgán.

Spor se proto řeší v rozhodčích komisích. K tomu slouží i celý zvláštní článek ve Statutu Pionýra – VII. Řešení sporů; a na úrovni Pionýra i zcela svébytný orgán – Nejvyšší rozhodčí komise⁷.

► využívat výhod sdružení

Dbáme na to, aby se pionýři dozvěděli nejen o tom, co chystá náš oddíl a skupina, ale aby byli dobře informováni i o všech akcích a soutěžích vyhlašovaných na KRP či republikových, aby se jich mohli zúčastnit

Sdružení Pionýr také nabízí materiální výhody. Například – jede-li člen Pionýra na tábor, může mít jinou cenu poukazu než nečlen a podobně. Využívání výhod musí být úměrné plnění povinností.

► hmotně podporovat sdružení

Každý má právo hmotně podporovat sdružení. To znamená, že může věnovat Pionýru finanční částku, ale také se podílet věcnými dary. Například výroba triček, dáreků pro děti atd. Jakákoli hmotná podpora je vítána, neboť neziskové organizace to ve světě financí nemají jednoduché.

► vystoupit ze sdružení

U tohoto práva platí zásada: Uvaž – jednej – nelituj! Pokud se z vážných důvodů rozhodneš vystoupit z organizace, uveď otevřené důvody, které tě k tomu vedly, na schůzi vedoucích nebo na jednání vedení skupiny. Je nedůstojné, abys bez rozloučení zmizel a více se o tobě nevědělo.

Povinnosti**► uskutečňovat ideály a cíle sdružení**

Ideály Pionýra: Pravda, Poznání, Přátelství, Pomoc, Překonání, Příroda, Paměť; rozhodně nejsou prázdné pojmy. A neměly by být jen ceremoniální záležitostí. Měl by ses jich držet a samozřejmě je plnit. Znáť Ideály Pionýra a jeho cíle tě ctí, ale řídit se jimi a především se snažit je vykonávat z tebe dělá člověka, kterého lidé respektují a kterého si budeš vážit i ty sám. Už o nich byla řeč v Minimu Pionýra, ale je na místě je připomenout i zde, viz tabulka na další straně.

► hájit čest sdružení

Tvoji povinností je také hájit čest sdružení. O jaké cti to mluvíme? Žádný pionýr by se za své sdružení neměl stydět. Naopak v případě potřeby by ho měl hájit. Mnozí málo informovaní lidé se například stále domnívají, že Pionýr je sdružením, které ukradlo majetek Junáku, nebo slouží některé politické straně. Není to pravda, existují o tom důkazy. Proto je potřebné to vysvětlit.

Pionýr je nezisková organizace, která se snaží vychovávat a vzdělávat a připravovat děti pro život. Vysvětlí jim, co je účelem Pionýra, co ses naučil a snaž se vždy hájit čest Pionýra.

► registrovat se

Registrace člena sdružení Pionýr vzniká jeho přijetím do oddílu, pionýrské skupiny, pionýrského centra nebo krajské organizace Pionýr, vyplněním příslušného registračního listu člena sdružení Pionýr a zaplacením členského příspěvku.

⁷ Připomínáme, o NRK už byla řeč, je totiž – mimo jiné – pověřena výkladem případných nejasných ustanovení statutu, vzpomínáš?

Blíže k Ideálům Pionýra

SLOVNÍ VYJÁDŘENÍ	VĚTNÉ VYJÁDŘENÍ	VYSTIŽENÍ, MÍNĚNÍ
Poznání	„Pionýr je pracovitý, učí se.“	- poznej sám sebe; - objevuj krásu a dobro; - osvoj si vědění, znalosti a dovednosti;
Pravda	„Pionýr chrání pravdu a plní dané slovo.“	- konej a hraj čestně; - chraň pravdu a dané slovo; - buď upřímný a spravedlivý;
Přátelství	„Pionýr je přítelem všech dětí.“	- poznávej názory druhých a přemýšlej o nich; - chraň přátelství, dopřej sluchu druhým; - buď ohleduplný a kamarádský;
Pomoc	„Pionýr je statečný a kamarádský, pomáhá ostatním.“	- pomáhej nezištně a z přesvědčení; - chraň a pomáhej bezbranným a slabším; - zastaň se utlačovaných; - rozvíjej solidaritu se strádajícími a trpícími dětmi všech kontinentů;
Překonání	„Pionýr je čestný a spravedlivý.“	- překonej sám sebe, své špatné vlastnosti a návyky; - nauč se ovládat sám sebe, buď tělesně zdatný; - buď statečný ve slovech i činech, překonávej překážky;
Příroda	„Pionýr chrání přírodu a život na Zemi.“	- objevuj krásu a tajemství přírody; - chraň přírodu a život na Zemi; - uč se žít v souladu s přírodou;
Paměť	„Pionýr má rád svou zem.“	- pamatuj osudů a odkazu svého národa; - chraň památky minulosti; - poznávej dějiny lidstva.

► účastnit se aktivně činnosti

Nestačí jen souhlasit s programem a platit příspěvky, to by bylo pouze pasivní členství a to organizace nepotřebuje. Je důležité, aby ses vyjadřoval k dění, účastnil akcí a vykonával svědomitě práci, která ti byla svěřena.

► plnit požadavky svého kolektivu

Práce v Pionýru není činností jedince, ale kolektivu. Kolikrát jsi byl rozhořčen tím, že někdo nebyl na svém místě, když tam měl být, že někdo nedělal to, co měl udělat, že někdo sliboval zařídit, přinést, vykonat, a potom zklamal. Snaž se nebýt v pozici těch, kterým je toto vytýkáno. Nepřeceňuj svoje síly, ale zapoj všechny smysly a schopnosti, abys splnil požadavky svého kolektivu.

► naplňovat Program Pionýra

K povinností pionýra nepatří jen řídit se Ideály Pionýra. Také je nutné dodržovat a naplňovat Program Pionýra. Vlastním chováním inspiruješ ostatní a tím se soužití ve společnosti usnadní. Vždy se najdou ti, kteří budou chtít základní lidské hodnoty jako láska, porozumění, svoboda, spravedlnost... vymazat ze světa, ale díky těm, kteří vědí, co to znamená milovat, rozumět, svobodně žít a spravedlivě rozhodovat, se ony základní hodnoty na modré, živé planetě Zemi udrží.

► platit členské příspěvky

Výše členského příspěvku závisí na rozhodnutí pionýrské skupiny (nesmí být nulový) a platí se jednou ročně. Jako doklad o členství mohou organizační jednotky sdružení Pionýr vydávat členské průkazy.

Jak se pozná Pionýr

Pokud se člověk stane Pionýrem, může svůj postoj k organizaci vyjádřit třeba tím, že užívá jednotlicí prvky, které Pionýr má. Hlavní je, že pionýr by měl být poznat – jednak jednotlicími prvky, také jeden konkrétní třeba i svým chováním, vystupováním, jednáním. Řeč už o jednotlicích prvcích byla dříve a také už v Pionýrském minimu. O propagaci pojedná další samostatná kapitola⁸. Zde proto jen připomeneme výklad o podobě a užití jednotlicích prvků v barevné příloze.

Jednání orgánů

Kolektivní orgány jednají na svých zasedáních. Tam přijímají rozhodnutí. K tomu, aby zasedání bylo usnášeníschopné, musí být v okamžiku stanoveném pro začátek přítomna více než 1/3 členů sdružení oprávněných se zasedání zúčastnit, kteří mají právo hlasovat. Hlasování se většinou koná jako veřejné, pokud se příslušný orgán dopředu nedohodne jinak. K přijetí usnesení postačí, když se >PRO< vyjádří nadpoloviční většina přítomných.

Ještě snad stojí za to trošku rozvést možnosti rozhodování, jak bylo naznačeno výše. Rozeznáváme dva základní způsoby: veřejné a tajné. Třebaže oba pojmy napovídají, jak hlasování probíhá připomeňme:

Veřejné – se používá běžně, hlasuje se zpravidla zvednutím ruky (někdy s tzv. mandátním lístkem) a určení sčítatelé vyhlásí počty: PRO – PROTI – ZDRŽEL. Potřebná rozhodující většina je obvykle – mimo statutem daných výjimek – nadpoloviční většinou, nebo v případě rovnosti hlasů >PRO< a >PROTI< má rozhodující hlas předseda orgánu (vedoucí PS).

Tajné – se používá na základě žádosti účastníků jednání nebo dle ustanovení (příslušných) jednacích řádů. Znamená to, že hlasování neprobíhá zjevnou formou, ale „privátně“, nejčastěji formou hlasovacích lístků, na nichž se třeba předepsaná jména škrtají, dopisují a podobně, hlasy poté sčítá určená volební komise.

Funkcionáři

Pojem funkcionář označuje každého člena sdružení staršího 18 let (popř. 21), který nad rámec svých běžných členských povinností vykonává nějakou funkci (a byl do ní zvolen či jmenován). Jeho práva jsou o poznání větší, než práva člena, na druhou stranu má navíc také řadu povinností.

K tomu, aby se z člena stal funkcionář, může dojít dvěma způsoby. Buď je do funkce zvolen nebo jmenován. Ve statutu jsou přesně popsáno, do které funkce může někdo člena jmenovat, či kdo má právo volby a podobně. V žádném případě však není možné někoho zvolit či jmenovat proti jeho

⁸ Č. 8. Propagace

vůli. Aby existoval prokazatelný souhlas, musí každý člen před svým jmenováním či volbou do funkce písemně prohlásit, že s volbou souhlasí a že je mu znám rozsah jeho práv a povinností. Povinností je pak navíc pro každého takto zvoleného funkcionáře do jednoho roku od jmenování či volby prokázat, že má pro výkon funkce potřebnou kvalifikaci⁹. Buď ji tedy rovnou má, nebo si ji musí doplnit.

Výkon jakékoli funkce vyžaduje spoustu zodpovědnosti, a tak není možné nikoho nutit, aby byl stále funkcionářem, když nechce, nebo třeba z rodinných důvodů nemůže. Pokud funkcionář písemně oznámí, že z funkce odstupuje, pak výkon jeho funkce zaniká. To jej však nezabaví povinnosti, aby svěřené hodnoty a dokumenty předal (např. hospodář pokladní hotovost a podobně – což vyplývá ze zákona, např. občanského zákona) jiné pověřené osobě.

Hospodaření

Pionýrské skupiny, pionýrská centra, krajské organizace Pionýra i sdružení Pionýr jako celek jsou samostatné organizační jednotky způsobilé mít práva a povinnosti, a tak samy hospodaří s majetkem. Z toho však také vyplývá povinnost vést o svém hospodaření příslušné záznamy – účetnictví. (Více v kapitole 9.)

Za hospodaření každé organizační jednotky zodpovídá její statutární orgán (předseda, vedoucí PS, PC), i když na každé z nich existuje funkce hospodáře popř. ekonoma. Vždy se při této své činnosti řídí navazující Směrnicí o hospodaření ve sdružení Pionýr.

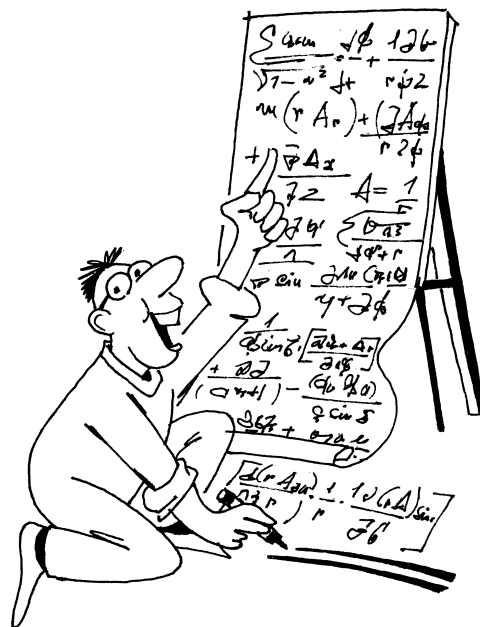
Revizní činnost

Ke kontrole hospodaření (a usnesení) jsou zřízeny revizní (ze zákona dozorčí) orgány. Jejich povinností je sledovat nejen jakým způsobem organizační jednotka hospodaří, ale i jak tyto skutečnosti zachycuje v účetních záznamech (účetnictví). V případě, že objeví nedostatky, je povinností revizních orgánů na ně upozornit statutární orgán (příslušné organizační jednotky). Spolu s ním pak učiní opatření k nápravě. Pokud se tak nestane, musí upozornit další orgány, popř. orgány výše postavené nad organizační jednotku.

Revizní orgán má poměrně velkou váhu, a proto jsou na něj kladeny i jisté zvláštní nároky. Například že člen revizního orgánu nesmí být v příbuzenském vztahu s hospodářem či statutárním orgánem. Pokud by tomu tak bylo, pak by poměrně snadno mohlo dojít k příliš velké toleranci i zásadních problémů. Na druhou stranu se revizor (předseda revizní komise) může s hlasem poradním účastnit jednání orgánů příslušné organizační jednotky. Při své činnosti se zejména řídí na statut navazující Směrnicí pro činnost revizních orgánů ve sdružení Pionýr.

Spory ve sdružení

Už jsme na to poukazovali v části věnované právům – takže znovu připomeneme: Pokud mají členové či organizační jednotky mezi sebou spor, mohou se obrátit k příslušné vyšší organizační jednotce. Ta ustaví pro řešení tohoto sporu rozhodčí komisi, jejíž mandát vyprší přijetím rozhodnutí. Pokud vznikne spor týkající se registrace (přesněji zrušení registrace), pak jej řeší Nejvyšší rozhodčí komise, jejíž členové jsou voleni na Výročním zasedání Pionýra. Odvolání má v tomto případě odkladný účinek.

⁹ Záležitosti kvalifikace řeší Směrnice o přípravě a vzdělávání v Pionýru.

2.2. Organizační výstavba

Statut Pionýra je především organizačním dokumentem. Kdybychom Pionýra přirovnali k továrně či úřadu, jde o dokument, který popisuje stavbu a vzájemné vazby mezi jednotlivými odděleními.

Z právního hlediska je Pionýr občanským sdružením, z našeho pohledu jde o organizaci s poměrně přesným uspořádáním. Drtivě většině členů jde především o činnost a možnost zažít něco zajímavého. Nicméně už i děti do 15 let kladou celou řadu zvědavých otázek a ptají se, jak to všechno funguje. Proto je správné jim poskytnout základní informace, jak je to zařízeno na úrovni pionýrské skupiny – tu si dokáží docela dobře představit. A tudíž se v tom musí umět orientovat i instruktor...

Abychom si v tom od samého začátku neudělali úplný zmatek, vysvětleme jeden důležitý pojem. **Organizační jednotka** – je obecný název pro určitou přesně určenou část organizace, popř. Pionýr jako celek.

Organizační jednotky mohou být dvojího druhu. Jedny jsou právními subjekty, druhé nikoliv. Rozdíl mezi nimi spočívá v tom, že právní subjekty se do jisté míry mohou chovat jako lidé – občané. Mohou mít svá práva a povinnosti ze zákona, mohou být vlastníky. Kromě výhod však mají jednotky s takovou právní subjektivitou i řadu povinností – jako je třeba povinnost hospodařit (a vést účetnictví).

Taková právní jednotka¹⁰ musí mít i celou řadu orgánů (jako člověk), z nichž každý plní nějakou funkci (ve které se, pokud není statutem určeno jinak, nemohou zastupovat).

Samotné děti však nemají potřebu vytvářet si tak náročné organizační jednotky. Mnohdy jim stačí sejít se na plácku, někdo přinese míč a to, že by měly být nějaká právní jednotka, je jim úplně jedno.

Pionýrský oddíl

Pionýrský oddíl je jednou z těch organizačních jednotek určených pro děti (i když jej mohou vytvořit i dospívající či dospělí). Oddíl poskytuje dětem podmínky k činnosti. Oddíl musí vyvíjet pravidelnou činnost – scházet se a to minimálně každý školní měsíc jedenkrát (tj. během 10 neprázdninových měsíců školního roku). Do toho se nepočítají letní tábory ani mezinárodní výměny. Oddíl není cestovní kancelář pro děti.

Oddíl není právní osobou (právním subjektem), nemůže sám za sebe jednat, něco vlastnit ani vstupovat do právních vztahů. K takovým záležitostem potřebuje svého zakladatele. Tím může být pionýrská skupina, pionýrské centrum nebo územně příslušná krajská organizace Pionýra.

Zakladatel o vzniku oddílu rozhoduje při jeho registraci. Jmenuje při ní vedoucího (jediného člověka), který za činnost oddílu zodpovídá, a bývá vhodné vymezit také čas, kdy se oddíl bude scházet (i místo schůzek) nebo i schválit plán činnosti.

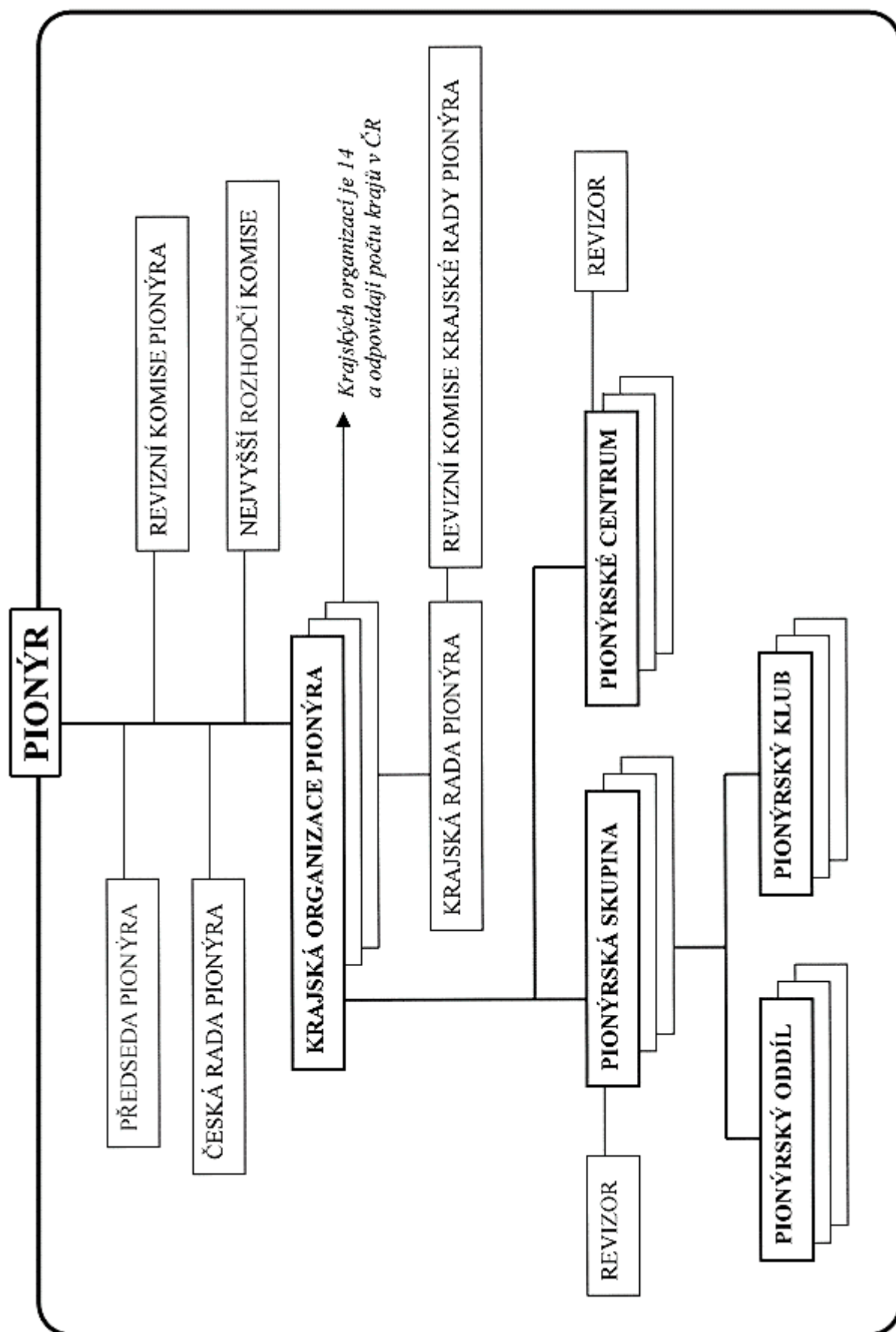
Vedoucí oddílu musí být před zahájením činnosti poučen o výkonu své funkce a do jednoho roku od svého prvního jmenování do funkce musí splnit kvalifikaci oddílového vedoucího nebo jinou jí na roveň postavenou. Pokud se na řízení činnosti oddílu podílí více osob, jsou jmenováni také zástupci oddílového vedoucího a instruktoři (podle věku osob). Přesto existuje vždy jen jedna osoba, která za činnost oddílu zodpovídá.

Na řízení oddílu se přiměřeně svému věku podílí i děti – členové oddílu (zejména při přijímání nových členů, udělování vyznamenání, ocenění a trestů). Zakladatel může také oddíl zrušit, popř. totéž může udělat územně příslušná krajská organizace Pionýra (v tomto případě je však možno podat odvolání).

---

¹⁰ Podrobnějšímu výkladu pojmů právní subjektivita a dalších je věnován dostatek prostoru v již zmiňované kap.5. Právní minimum.

Volnočasový klub

Volnočasový klub je organizační jednotka, která se oddílu velmi podobá. Také je určena pro přímou práci s dětmi, na rozdíl od oddílu však klub neregistruje členy. Děti jej mohou navštěvovat ve volnějším režimu než oddíl. Jeho program je záměrně připravován tak, aby jednotlivé schůzky klubu na sebe bezprostředně nenavazovaly, nicméně i zde musí existovat plán dění a má-li klub plnit úkoly na něj kladené – aby přibližoval neorganizovaným dětem možnosti využití volného času a rozvoj zájmů v Pionýru – nemůže jít jen o „otevřenou místnost“ se základním dozorem.

Podobně jako u oddílu o zřízení klubu rozhoduje zakladatel (pionýrská skupina, pionýrské centrum či krajská organizace pionýra) při registraci. Vzhledem k proměnlivosti klubové činnosti je nezbytné, aby měl klub určeno, kdy a kde se schází – jinak jej děti ani nenajdou.

Podobně také musí být jmenována jedna osoba, která za činnost klubu odpovídá. Na vedoucího klubu jsou přitom kladeny stejné kvalifikační nároky jako na vedoucího oddílu.

Pionýrská skupina

Pionýrská skupina je základní organizační jednotkou sdružení Pionýr, která má svá práva a povinnosti (právní subjektivitu). Může tedy vlastnit majetek či finanční zdroje, nakládat s nimi, může vlastnit i nemovitosti (budovy, táborové základny), má však také řadu povinností – například, že musí vést účetní záznamy spojené s její ekonomickou činností (což vykonává i za oddíly a kluby, které zřídila). Ty patří mezi obecné podmínky kladené na právnické osoby. Na naše pionýrské skupiny jsou však kladeny nároky vyšší. Důvodem je, aby bylo možné o každé pionýrské skupině tvrdit, že je zřízena pro děti či mládež. Statut proto obsahuje celou řadu podmínek pro počty osob v určitých věkových kategoriích, které musí pionýrská skupina registrovat. Navíc na každé pionýrské skupině musí pracovat alespoň jeden oddíl dětí a mládeže, nebo klub.

Citace: Statut Pionýra VI. Organizační výstavba B. Pionýrská skupina odst. 4):

Pionýrská skupina je tvořena nejméně 15 členy ve věku do 26 let a současně nejméně dvěma členy staršími 18 let s kvalifikací stanovenou vnitřní směrnicí sdružení, z nichž jeden je vedoucím pionýrské skupiny a jeden je hospodářem pionýrské skupiny, a současně musí registrovat nejméně jeden oddíl, který sdružuje alespoň 5 členů ve věku do 18 let, nebo klub.

Do jisté míry je možné pionýrskou skupinu přirovnat k člověku. Nějakým popsáním způsobem se rodí – pionýrská skupina vzniká. A také umírá – pionýrská skupina zaniká.

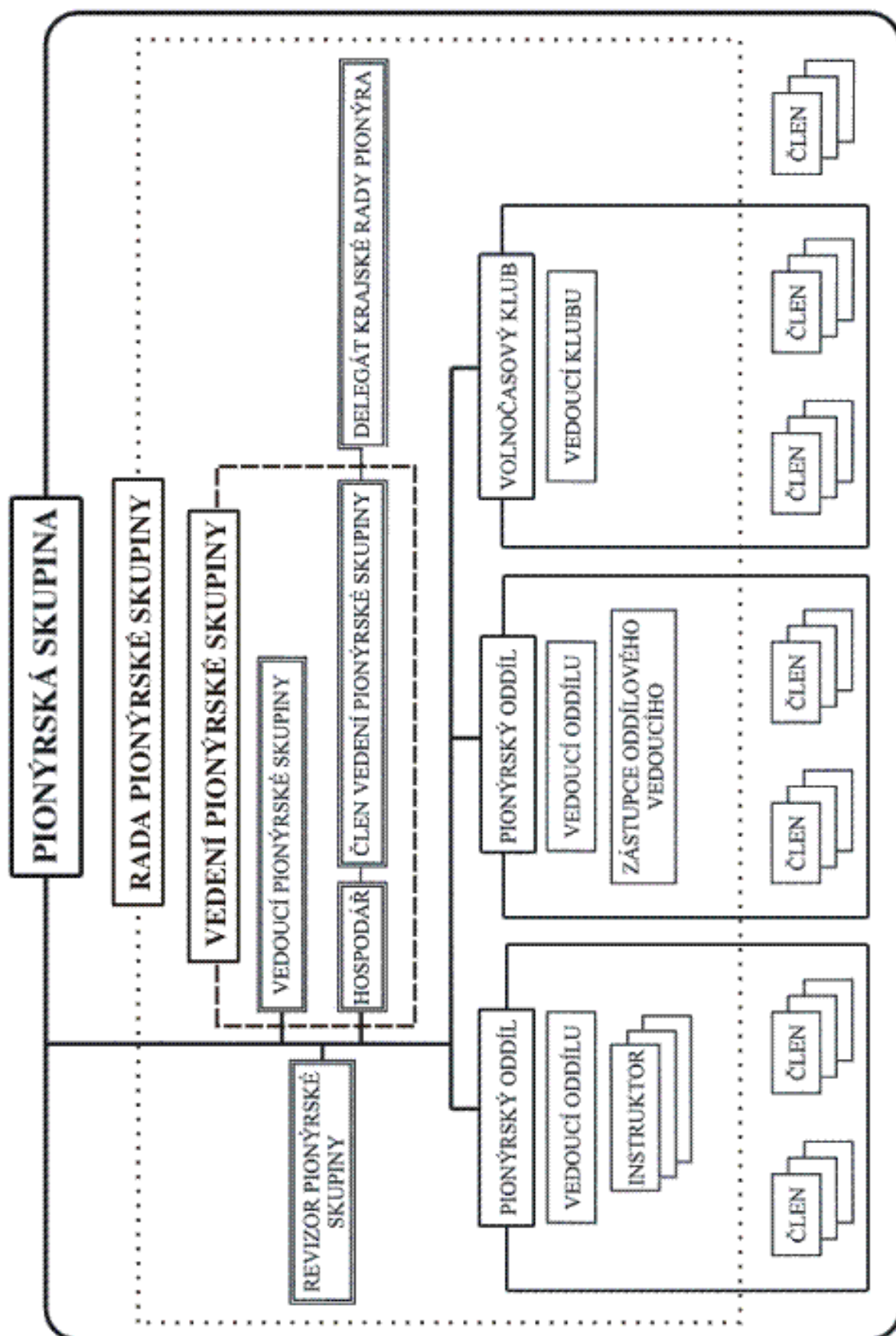
Statut Pionýra VI. Organizační výstavba B. Pionýrská skupina odst 3):

Ke vzniku pionýrské skupiny je třeba nejprve jejího založení a následně registrace. O registraci rozhoduje územně příslušná krajská rada Pionýra a datem přijetí tohoto rozhodnutí pionýrská skupina vzniká. Pionýrská skupina musí být založena alespoň dvěma zakladateli (fyzickými osobami) staršími 18 let, kteří svými vlastnostmi poskytují záruky, že skupina bude vyvíjet činnost v souladu se Statutem a Programem Pionýra a v souladu s právním řádem ČR. Rozhodnutí zakladatelů musí mít písemnou formu. Jeho další náležitosti, podmínky založení a podrobnosti postupu řeší vnitřní směrnice sdružení.

Aby pionýrská skupina mohla žít, musí vykonávat celou řadu povinností. K tomu má podobně jako člověk své orgány. U každého orgánu statut určuje, jak se vytvoří a také co dělá. Přestože mají orgány jistou hierarchii, nelze si myslet, že některý z nich může pracovat za ostatní – to by stačil jeden univerzální. Ostatně ani u člověka činnost mozku nepřebírají ledviny a naopak.

Nejvyšším orgánem je **rada PS**. Její zásadní význam spočívá v tvorbě všech dalších orgánů, protože jsou do její působnosti svěřeny volby či odvolávání dalších orgánů PS. Členy Rady PS tvoří i instruktoři¹¹ a tak podíl na rozhodování mají i členové sdružení, kterým ještě není 18 let. Rada se má scházet nejméně jedenkrát ročně a kromě voleb funkcionářů rozhoduje o zásadních otázkách PS, např. rozpočtu, hospodářské závěrce a dalších.

¹¹ Zde podtrháváme, že možnost (a spoluodpovědnost za spolu/rozhodování o dění na PS) je dána členům mladším 18 roků, kteří pracují u oddílu/ů, tj. instruktorům, nikoli všem členům do 18 let !

Výkonným orgánem je **vedení pionýrské skupiny** – jde o skupinu lidí, kteří organizují činnost pionýrské skupiny. Společně zodpovídají za to, aby se vytvářely co nejlepší podmínky pro činnost oddílů a klubů. Mají proto svěřenu řadu rozhodovacích pravomocí (schvalují dílčí rozpočty, tábory, jmenují oddílové vedoucí apod.).

Významným orgánem je **vedoucí pionýrské skupiny**. Z právního pohledu jde o tzv. statutární orgán. Bez statutárního orgánu by pionýrská skupina nemohla učinit žádný právní akt – nemohla by uzavřít žádnou smlouvu, založit běžný účet apod. K právním úkonům jménem pionýrské skupiny dochází tehdy, když je učiní statutární orgán. Rychle však poznamenejme, že je tento problém trochu složitější. Statutární orgán vedoucí PS nese za činnosti pionýrské skupiny plnou zodpovědnost. A to i v případě, když k některým právním krokům zmocní jinou osobu. Zodpovídá také za hospodaření, přestože na pionýrské skupině je pro hospodaření volena samostatná osoba – **hospodář PS**.

Pionýrská skupina je právním subjektem a ten má povinnost zachycovat údaje o svém majetku (finančním i hmotném a nehmotném). Aby k tomu docházelo co možná nejpřesněji, mají ze zákona právní subjekty povinnost provádět vnitřní kontrolu plnění této povinnosti. K tomu je zřízen dozorčí orgán – u pionýrských skupin se jedná o **revizora PS**.

Orgánem pionýrské skupiny je však také **delegát – člen** územně příslušné **krajské rady Pionýra**. Jeho prostřednictvím získává pionýrská skupina nejrozličnější informace (organizační, ekonomické, technické...). Díky němu se pionýrská skupina podílí na rozhodovacím procesu nadřízené organizační jednotky – krajské organizace Pionýra.

Dodejme ještě pár poznámek k zániku pionýrské skupiny. Stává se, že někdy přestanou existovat podmínky k tomu, aby pionýrská skupina mohla vyvíjet svoji činnost. Třeba se odstěhuje vedoucí pionýrské skupiny, který zastal drtivou většinu práce a zbytek členů už na to nemá potřebnou energii a sílu. V takovém případě je lepší předejít postupnému odumírání činnosti a raději rozhodnout, co se „s tím zbytkem udělá“. Třeba se sloučí s jinou PS nebo se stane pouze oddílem a agendu přenesne na krajskou organizaci a podobně.

A co když pionýrská skupina dočista „usne“? Pak nezbude, než aby zanikla likvidací. Příslušná krajská organizace Pionýra pak jmenuje likvidátora, který za průběh likvidace zodpovídá. Tento postup je však poměrně náročný.

I když si to nikdo nepřeje, konstatujme ještě, že pokud se pionýrská skupina hrubě zpronevěří Statutu Pionýra – např. tím, že ohrožuje mravní výchovu dětí, může krajská organizace Pionýra či Česká rada Pionýra rozhodnout o jejím zániku.

Pionýrské centrum

Jde o zvláštní organizační jednotku. Některá dnes existující PC navazují na činnost bývalých okresních rad Pionýra, ale charakter jejich činnosti i organizační podmínky jsou zásadním způsobem odlišné. Pionýrské centrum vznikne pouze tehdy, když jej pionýrské skupiny založí - musejí uzavřít dohodu o jeho činnosti, mají povinnost přitom uvést, co takové centrum bude dělat, a jména osob, které budou vykonávat funkce orgánů při vzniku a řadu dalších povinností.

Krajská organizace Pionýra

Je důležitým mezistupněm mezi pionýrskou skupinou a republikovou úrovní. Pionýr, vyvíjí svoji činnost na území celé České republiky, je členěn na jednotlivé krajské organizace. Uplatňuje se důsledně územní princip. Pro určení toho, do které krajské organizace Pionýra pionýrská skupina či pionýrské centrum patří, rozhoduje adresa sídla příslušné organizační jednotky. (Existují sice určité výjimky z tohoto principu, ale z hlediska komunikace s krajskými zastupitelskými úřady jde o nezbytnou nutnost.)

Některé otázky řeší každá z nich samostatně – například počet zástupců jednotlivých pionýrských skupin v krajské radě Pionýra. Jiné věci jsou určeny pro všechny společně. Jejich úkol spočívá především v zajištění informačního toku, metodické pomoci pionýrským skupinám a vzdělávání ve sdružení Pionýr. Každá KOP má zřízeno své pionýrské vzdělávací centrum.

Orgány KOP do jisté míry odpovídají orgánům pionýrské skupiny. Nejvyšším orgánem KOP je výroční zasedání krajské organizace Pionýra. Má řadu kompetencí např. změnit jednací řád KOP, kterým se např. upravují počty delegátů pionýrských skupin. Dalším orgánem je krajská rada Pionýra, která může volit předsedu KRP (statutární orgán krajské organizace Pionýra) a další orgány. Rada KOP mimo jiné rozhoduje o vzniku nových pionýrských skupin a pionýrských center.

Celostátní úroveň

Celostátní úroveň se od nižších organizačních jednotek v zásadě neodlišuje. Rozdíl je jen ve velikosti a způsobu konstrukce jednotlivých orgánů, popř. i dopadu rozhodnutí do celého sdružení.

Nejvyšším orgánem sdružení Pionýr je **Výroční zasedání Pionýra**. Z hlediska četnosti jde o výjimečnou událost. A také jako jediné může provádět úpravy základního dokumentu – Statutu Pionýra (a Programu Pionýra). Schází se jednou za tři roky a volí další orgány sdružení – předsedu Pionýra, místopředsedu Pionýra, předsedu a členy Revizní komise Pionýra a členy Nejvyšší rozhodčí komise. Zde stojí za to připomenout, že v Pionýru se v případě Výročního zasedání Pionýra uplatňuje tzv. přímá demokracie¹². V praxi to znamená, že minimálně jeden zástupce každé pionýrské skupiny (respektive centra) se má jednání Výročního zasedání Pionýra zúčastnit a neměl by být nikým zastupován. Tak má jedinečné právo spolurozhodovat o zásadních otázkách Pionýra každá pionýrská skupina.

Česká rada Pionýra je proti tomu orgán, který pracuje systematicky mezi výročními zasedáními. Jeho rozhodnutí mají bezprostřední dopad na činnost sdružení, například schvaluje obecné směrnice, které se dotýkají každé organizační jednotky (Směrnice pro registraci, evidenci a členské příspěvky, o hospodaření, pro pionýrské tábory a podobně). Tvoří ho zástupci krajských organizací Pionýra.

Výkonný výbor ČRP, který je výkonným orgánem České rady Pionýra, je cosi jako vedení PS, jednotliví členové VV ČRP odpovídají za zajištění dílčích úseků činnosti (vzdělávání, zahraničí a jiné).

Činnost ČRP a VV ČRP je blíže určena směrnicí, která se jmenuje Jednací řády pro celostátní úroveň.

ZÁVĚR

Ani autoři této publikace nepochybují, že existuje zábavnější čtení než je pitvání právního předpisu. Nicméně skutečnost, že Statut Pionýra je základní programově-organizační dokument a nástroj na řešení mnoha praktických problémů, nikdo nemůže popřít. A jeho dobrá znalost není formalitou, je významným prostředkem pro úspěšnou práci v Pionýru i vizitkou každého z nás.

---

¹² Pro úplnost připomínáme, že vedle přímé demokracie existuje tzv. demokracie zastupitelská. To znamená, že třeba několik subjektů by zastupoval jeden delegát.

POJMENOVÁNÍ		VYOBRAZENÍ	VÝZNAM	UŽITÍ
NÁZEV			- je objevitel nových cest, směrů a hlasatel pokrokových myšlenek; - značí ideu hledání, touhy po poznání; - zkráceně vystihuje zásadu být moderní, průkopnický.	používá se jako závazný základní jednotlicí prvek, jehož užívání je povinné – například v označení pionýrských skupin a podobně
ZNAK			- kniha vyjadřuje touhu po poznání a objevování; - oheň je symbolem čistoty, statečnosti a pokroku, solidarity a soudržnosti; - vlajka lásku k vlasti.	- v kovovém či plátěném provedení se zpravidla nosí uprostřed levé kapsy košile; - využívá k dekorativním účelům (v různém provedení).
LOGO			- vlaštovka je symbolem touhy vzlítout k výškám a rozletět se k dálkám poznání; - barevné spektrum vyjadřuje různorodost a všestrannost sdružení Pionýr.	- využívá k dekorativním účelům (v různém provedení);
MASKOT			pes jako přítel člověka, který ho věrně provází již od dob dávnověku naší planety	v mnoha různých podobách (kreslených či trojrozměrných) se užívá k dekoračním či jiným účelům
POZDRAV			Vyjadřuje Ideály Pionýra – upřednostnění všelidských hodnot a prospěchu nad zájmy vlastními	vzdává se jím úcta státním symbolům (např. vlajka a hymna) všech států, používá se při zahájení a ukončení akcí, soutěží, shromáždění, při nástupech apod.
SOUČÁSTI ODĚVU	ŠÁTKY	- tvaru a barvě šátku rozhoduje kolektiv dle svých tradic a zvyklostí - při mezinárodních kontaktech je zpravidla používán trojcípý šátek v barvách ČR		nosí se k pionýrské košili, pod límcem, váže se jednotným způsobem
	KOŠILE	používá se jednotná košile zpravidla s názvem Pionýr		
	TRIČKA	- tzv. skampolo v jednotném provedení s nápisem Pionýr - jiná sportovní - v různých barvách zpravidla s názvem Pionýr a s různými motivy (např. maskotem, logem, nebo programů činnosti apod.)		
ZNAČENÍ	DOMOVENKA		vyjadřuje územní příslušnost, uvádí název pionýrské skupiny a místo působení	- je v barvě košile a nosí se na levém rukávu - v rámci mezinárodních kontaktů se používá domovenka s označením „Česká republika“
	VYZNAMENÁNÍ		označují druh či stupeň ocenění	pásky se nosí našité nad levou kapsou košile nebo trička, jiná označením na pravém rukávu
	NÁŠIVKY A ODZNAKY		vyjadřují zpravidla: účast či dosažené výsledky v různých soutěžích ve sdružení Pionýr (např. v Tábornické stezce, Pionýrské stezce), nebo k základnímu kolektivu (např. znaky oddílů, pionýrských skupin)	- znaky oddílů a PS se nosí na levém rukávu košile pod domovenkou; - ostatní nášivky na pravém rukávu košile nebo trička

